

Ünnepi könyvhét

AZ ÖRÖMSZERZÉS FORRÁSAI A 21. SZÁZADBAN

Maczó Péter

A könyvet mindig ketten alkotják: az író, aki írta s az olvasó, aki olvassa.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Nos, most rögtön – amit ritkán teszek – kicsit kiegészíteném kedvenc költőnk szavait, mert (s remélem, nem csak szerintem) a könyvet a szerző írta és az olvasó olvassa, de aki az alkotó, az egészen biztosan a tervezője... Persze értem én szavai értelmét úgy is, ahogy magam is hiszem: a könyv egy igazán klasszikus, néha intim párkapcsolat. Kezünkben van a kötet, amit végigsimítunk (taktilis élmény) mielőtt belelapoznánk. Aztán az oldalak illata (mert illata is van) és csak ezután olvassa szemünk azokat a sorokat, amiket a szerző a lapokra bízott. Szavait, mondatait ki-ki úgy értheti, ahogyan szeretné... ez a fantázia szabadsága és össze nem tévesz-

tendő más médium élményével. Poetikusabb, bensősége-sebb, vagy meghittebb csak egy erotikus kapcsolat lehetne. *Azok a könyvek, amelyeket a világ erkölcsstelennek nevez, olyan könyvek, melyek megmutatják a világnak tulajdon hitványságát.* A fenti jelzős szerkezetek után nem tudom, Oscar Wilde vajon mire gondolt, de nyugodtak vagyunk, mert a léha és abnormalis dolgoktól egy praktikus nejlonzacskó megvéd minket. Mégis, tán emiatt volt az, hogy nagy megdöbbenésemre az ünnep szombatján olyan nagy tömeg nyomult a Vörösmarty téren, hogy a taktilis élmény már-már könyvek nélkül is létrejött olvasó és olvasó között. Az írók kevesebben voltak, a kiadósok pedig jobbra pultjaik mögül, méla mosollyal figyelték a forgalmat. A szombat már harmadnapja volt az ünnepi könyvhétnek,

ami – pünkösöd után pláne – nem a feltámadás miatt fontos. Inkább csak mentegetődzés részemről, hogy elkerültem a megnyitó tradicionális tűzoltó zenekarának vonulását, ami Bob herceget idéző nosztalgia, élmény azoknak, akik a vidám fesztiválhangulatot várják el. De az érdeklődés nem csitult.

Hosszú sorok kígyóztak az egy-nyári fehér kerti székek között, amelyeken a kiválasztottak (itt az írók) – kiadójuk előtti részbe szorultak – egy billegő napernyő árnyékában óráig tartó csuklómozdulatokat végeztek: odaadó örömmel dedikáltak. Ilyen csak egyszer lehet egy könyv életében, míg a szerző-

kében gyakoribb, és többségük szívesen tesz eleget a felkérésnek. Azt nem tudom, egy aláírt példány mennyit ér majd az évek múltával, de bizonyos, hogy egy picike exhibicionizmus ehhez is kell... A rítushoz tartozik immár egy-egy szelfis összeborulás is. Ezt szinte mindig a leendő olvasó

kérte. Hál' istennek, ilyenkor az író egy percre megpihenhet. Mindez a 25%-os alkalmi ár-csökkentéssel együtt kijárt. Egy percig sem akarom ezt a boldog pillanatot – író, olvasó és a kicsit háttérbe szorult kötet felhőtlen találkozását – közösséges matematikai fejszámolással

unalmassá tenni, mert nem az árbevétel, az adó és a szerény engedmény szaldója a fontos, hanem az egymásra találás! Pedig a könyvpiac is bekeményít. Nem az internetes reklámok sokaságában megfontolt marketinges taktikával hirdett 30–50, sőt 95%-os engedményeivel... mint tudjuk, vannak kényszerhelyzetek, de a könyvek rugalmas árképzésénél is bizonyos (központi) merevedés várható. Rendeleti úton minden elképzelhető

(mint egy sci-fi regényben). De hát ez nem a taktilis élmények kategóriája, maradunk az olvasóknál. Márpedig itt rengeteg olvasó találkozott, ahogyan rengetegféle könyv is látható volt. Ízlés szerint nem teszünk különbséget köztük. Többféle másság van: *Az az ember, aki nem olvas könyvet, semmiben sem különbözik attól az embertől, aki nem tud olvasni* – mondja Mark Twain.

Hát így...

Vonatkoztassunk el a szövegértéstől, ami az iskolai felmérések szerint inkább stagnál. Szerfelett meglepett az elkötelezett tömeg masszív kitarása a tűző napon. Lám, ők mind olvasók

(akiktől lépni sem lehetett) és mind valamely könyv élményéért, meg a vásár vidám hangulatáért jöttek el... nem is magányosan, sokan néhány fős baráti társaságokban. Közükben a frissen megvásárolt kötet, amibe most az írótól néhány spontán szót kérnek: *Azt tessék beírni, Lucának (vagy Ünökének?) sok szeretettel.*

Az emberáradat mellett megpróbáltam a pultokhoz furakodni, hogy a primőr felhozalt megtekintsem. Nos, ezek

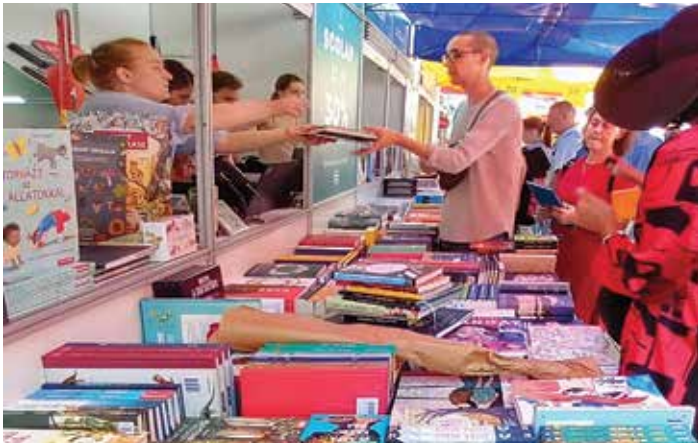
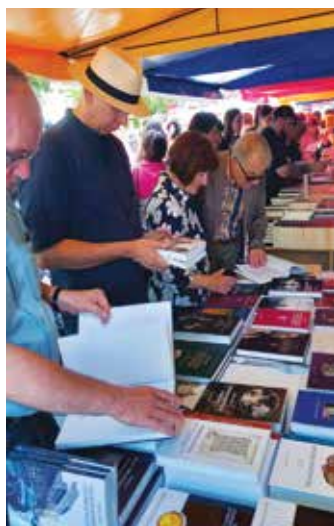

a kiadványok (ügyeljünk a pontos szóhasználatra) igen sokfélék, és – szerencsére – gyakran már a borítójukkal őszintén megmutatják belső énjüket... Vagyis a grafika, s még inkább talán a varázslatos tipójukkal ingerlő címkompozíciók, mennyi tarka pelerinbe öltözött mű, kacéran riszálják magukat: egyszer élünk, s ami ma újdonság, vajon meddig az? A másnás töltött tejszokik sweety látványával, ingerlő, technikai bravúrokkal és csalfán csillanó domborulatokkal (95D?) mit kínál a könyv?

Az ünnepi könyvhétnek része a Szép Magyar Könyv versenye, amit a kiadói egyesülés rendez. Nevezni rá az egyesületi tag kiadók bónusza. Idén 63 kiadó és kulturális intézmény 8 kategóriában 105 kötetet nevezett be. Húsz éve, első zsűri tagságomkor orvosoltatott a hiány, a díjazott könyveket alkotók neve (lábjegyzetként) megjelenhetett az okleveleken. Most a hivatalos internetes tájékoztató sem közli, kik tervezték (fotózták, illusztrálták) a kitüntetésre kiválasztott köteteket. Váltig állítom, a nevező kiadó megbízó: talán jól választott,

de a munka vizuális élményét az a grafikus/tipográfus készítette el – a nyomda értő közreműködésével –, akit meg sem említenek... tőle szép a könyv. A rutinos vásárló figyelme – ezt jó jelnek vélem – konkrét szerzők és kötetek felé fordul. Ha azon túl más könyvön is megakad a tekintete, az öröm. Öröm a kiadónak, a szerzőnek, de még a tervezőnek is, mert a *blickfang* (milyen régi szó), amíg emberek lesznek az olvasók – működik! Erről egy bizonyos Kner Albert jut eszembe, s azt tudom, a róla most megjelent kötet szintén díjat kapott. A skála igen széles, és ahogyan minden más »termék« esetén, piramisként magasodik... Ami alul van, a legszélesebb katonált kínálat, az a nyári hónapok strandjaira szánt alkalmi ismer-

rős. Talán még felrémlik a kifejezés: lektúr – könnyed, szórakozást kínáló történet. Jövőre talán viszontlátni műanyag klappládákba rendezve: két darab 500 forint varázslatos áron... Bár ne legyünk igazságtalanok, néhány igen veretes kötetet azért találtam tanulmányokat kiadó múzeumok, könyvtárak és művészeti munkákat publikáló rangos kiadók polcain is – mélyen értékük alatt. Örömmel vettem kézbe, ők a *last minute* kínálatai. Nem, nem Dubai, Djibouti és Mallorca féláron, hanem ókori, néha 20. századi klasszikusok, akik mára sajnos kimentek a divatból. Rossz ezt így mondani, de megéri? Vetődik fel a kérdés a könyv ünnepén. Vajon a sokasodó, számos apró, egy-személyes vagy családi vállal-

kozászként induló, ám könyvkiadói tapasztalattal nem rendelkező formáció miként érvényesülhet a higancseppenként összekapcsolódó – még mindig garantáltan művészi irodalmat kínáló – konglomerátumok hálójában?

Nézem a forgatagot, és nem akarok mélyre ásni, legyen ez a hétvége a könyv öröme, vigye haza ki-ki a neki tetszőt, olvassa el, vagy adja tovább...

A gyermekkiadók Duna partján sorakozó fészkeinek otthonos közegében több rangos illusztrátorral is találkoztam: szépen bővülő igényes kötetek jót tettek a tér nyüzsgő, kavargó sokadalma után. A korzón hosszú sor kanyarog, néhányan állnak még, de sok várakozó – ez így sikkes – letelepedett a díszburkolatra. Itt

nincs nyoma kutyáknak... úgy nincs. Szóval lehet eszegetni, ice tee-t inni, és kitölteni egy szerzőkereső kérdőívet a nyálánságok mellé: M&M vagy L&L nem mindegy, amíg 872-dikként sorra kerülnek – a dedikálásig már csupán fél óra. Erről többet azonban a következő 40 nyári nap után fogok megtudni – ha.

